

JOŽ. PLOT: VERNIH DUŠ DAN.

Cudno, da smo v teh velikih časih začutili vsevprek grozno samoto in tesnobo. Vstajamo iz očiščevanja kakor okostnjaki, brez mesa, brez pritklin. Ali smo se ustrašili te strašne podobe? Resnica je, da ne gre beseda z ust. A v srcu je udušen klic, ki bi bil rad izgovorjen.

Ko sem bil letos na grobovih, se mi je razbolelo to čuvstvo do neskončne bridkosti. A ne takrat, ko se je množica jokala v genljivem razpoloženju javne žalosti. Ob takih prilikah si človek nikdar ne utegne pogledati v globino svoje duše in se bo samo uril in naslajal v prijetnem stilu žalostnih fraz, kakor otrok, ki nima ničesar povedati in bi se rad naučil lepo govoriti.

Stala je ob gomili, ob lesenem križu, zapu-

ščena in samotna ko človekova duša. Trenutek za trenutekom se je zakopala misel v blatno zemljo, odpirala rakve, drugo pod drugo, se sklanjala v zadnjo, v najglobljo in poljubljala krvavo lice...

Mati, tvoj sin?

»Da.«

Vsa boleost neizgovorjene besede je planila iz srca in odrezala glas. A ni bilo solze, ne ene same solze v svetle, mrzlične oči. Mati, kdo ne bo veroval v tvojo bolečino!

Samota, neskončna in nedoumljiva, je oklenila človekovo dušo. A če se boš še tako stisnil v svojo lupino in skrčil vanjo to ogromno boleost, ne boš iztisnil iz nje bisera, ne pristnega, ne umetnega. Ne moreš je ne uničiti, ne razmisliti, ne izgovoriti.

TRISTIA.

Motto: Mecum tantum loquor . . .

O mare, o litus, verum secretumque
morsorum, quam multa invenitis,
quam multa dictatis! —

C. Plinii Caecilii Secundi Ep. I. X.

I.

Udaril nas je Gospod in smo razkropljeni,
v štiri vetrove zgubljeni
kruh bridkosti jemó in pijemo iz studenca hrepenenja
neznano spoznanje: Domovina, Domovina! — —

Bratje in sestre:

vidim vaše oči in slišim vaših misli odmev:
roke vijete, solze lijete
in vaša beseda je rdeča ko roža in trnjeva
pod zelenim upanjem.

Bratje in sestre: dan za dnem in noč za nočjó
vaši vzdihí skozi moje srce gredó. —

O, zbral bi vas — Jeremija — in vam pel pesem
— molčim jo sam pri sebi v trpljenju:
ponos je v njej in lepa je ko naše planine,
vabljava ko Brda in brajde Vipavske doline,
žgoča ko skale našega Krasa v poletnem žarenju,
in izzveni v orkan — — —